

Kdaj naj travnike in deteljišča kosimo?

Zdaj, ko so gospodarji uže pokosili travnike ali ko imajo s košnjo opraviti, utegne pravi čas biti, jih zopet vprašati: ali pač vedó, kdaj se ima senó kositi?*)

Najbolj napačno je, senó kositi takrat, ko so na senožeti trave uže odcvetele. Malo umen in slabo izkušen je tak gospodar, ki misli, da s pozno košnjo, to je, po odvetji trav dva dobička ob enem vjame: enega s tem, da več sená nakosí, ki se tudi bolj posušiti dá, — drugega pa s tem, da po odpadlem cvetji novega travnega semena zaseje. Oboje je pomota. Res, da bode prva košnja več pridelka na cente preračunane dala, al trave na travniku so s tem, da so začele seme delati, zemlji veliko moči izpile, in tem manj se potem pri drugi košnji nakosí otave. Vrh tega je tudi to pomota, če kdo misli, da se bode, če se pozno kosí, prav veliko semena po travniku zasejalo. To seme večidel pozobljejo tiči in miši. Dobra senožet tudi ne potrebuje ponavljane posetve, kajti na dobri senožeti raste prav malo eno- ali dveletnih trav, ampak večina njenih trav so stanovitne trave, katere, o cvetji pokošene, zopet krepko iz sebe rastejo.

Če se trava kosí, ko uže seme nareja, je seno malo prida, kajti to, kar mlado travo redivno dela — sladkor (cuker) in škroba (štirka) — se premeni v leseno tkanino — v slamo. Očiten dokaz, da je temu res tako, nam dadó turšični stôrži. Poglejmo tak storž v njegovem začetku, kako mehák in sladák je, — poglejmo ga pa potem, ko smo turšico ž njega obropkali, za nič drugega ni, kakor da ž njim peč zakurimo.

In kar nas izkušnje umnih gospodarjev učijo, uči nas tudi kemija. Učena možá Ockel in Stöckhardt sta po poti kemičnega preiskovanja kmetovalcem odkrila skrivnost, da v 100 funtih take suhe detelje, katera je prav mlada pokošena bila, je bilo 65 funtov redivne tvarine, — v taki, ki je o začetku cvetja pokošena bila, 62 funtov, — v taki pa, ki so jo o polnem cvetji pokosili, 56 redivne tvarine. Po takem bi kazalo, prav mlado deteljo kositi, al prav mlada sočnata detelja se težko dá sušiti in ker bi jo gospodar večkrat premetavati in prenašati dal, bila bi po tem takem izguba večja na množini pridelka kakor pridobitev po dobroti. Zato se nasvetuje tudi tu srednja pot, namreč deteljišča kositi takrat, kedar detelja cveté, — travnik pa takrat, kedar večina njegovih trav v cvetji stoji; najbolje nam tu pravi čas košnje kaže cvetje pasje trave (Knaulgras), katere je na vsakem boljem travniku prav veliko.

Prepozno naj se še posebno take senožeti ne kosijo, ki so bolj močvirne s kislavo travo, kajti tacega sená, če je dolgo stalo, se živina še ne loti ne. —

Naj zdaj po tem razlaganju prevdarijo gospodarji: ali so v pravem času kosili seno in deteljo? Se ve, če deževno vreme zakasnuje košnjo, ni kriv, če je prestopil natorno zapoved: kôsi takrat travo in deteljo, kedar cvete!

Gospodarske izkušnje.

Zoper kuhinjske ščurke ali žoharje.

Ta nadležni mrčes se je iz jutrovih dežel pritepel k nam in je palec dolga, temno-rujava živalica, zoper

*) Na to vprašanje je uže lani v 23. listu „Novic“ g. prof. Povše, kakor po navadi, temeljito odgovoril; al ker imamo izkušnje, da večina naših kmetovalcev še zmerom po svoji stari šegi primerno zgodnjo košnjo zanemarja, zato se nam je zdelo potrebno, zopet jih opomniti, naj poslušajo dobre svete izvedencev.

Vred.

katere rabijo marsikaj. Prvi pomoček je snaga po hrami; vse špranje in razpoke, kamor se mrčes skriva, moramo zadeliti in zamazati. Če jih je preveč, treba jih je loviti in pokončavati; nastavljajo se jim steklenice ali lošeni lonci z vabo, da v nje popadajo, a več ven ne morejo in se potem lahko polovijo in pokončajo. Kot posebno dober pomoček svetujejo tudi: 1 del pšenične moke, 1 del cukra in 2 dela fino stolčenega boraksa, ki se za par krajcarjev v apoteki dobi. Vse se dobro pomeša in po kotih ščurkom nastavi, zlasti po kuhinji okolo ognjišča in komna. Ščurki prideró po noči, se te vabe nažró in pokrepajo, ki ni nobeni drugi živali strupena. Tako imenovani „žvabski prah“ ali „Schwabenpulver“, dalje „Schweinfurtersko zeleno“ ali „Schwefelgrün“, ki se tudi svetuje zoper žoharje, pa ni dober pomoček, ker ima arsenika ali mišnice v sebi in se lahko nesreča zgodi. Zastrupljeni ščurki sicer poginejo, pa mogoče je, da v kakošno jed padejo, ali da jih race ali kokoši pozobljejo in potem konec vzamejo.

Tičji umor na Laškem.

Kako grozno pokončujejo Lahi na več krajih naše tičice pevalice, kaže nam dopis odličnega Avstrijanca, ki ga je iz San Rema 11. marcija t. l. prinesel časnik „Sportzeitung“.

„Neverjetno je — piše gospod — kdor sam ne vidi, kako staro in mlado, veliko in malo vsako nedeljo in vsak praznik hiti s puškami na lov toliko nam koristnih tičic, ki proti zimi na Laško v toplejše kraje se preselijo in se spomladi zopet povračajo k nam nazaj. Al ne mislite, da samo vrabci padajo pod morivno roko Italijanov, ne, ne, celó nobenemu tičku ne prizanesó. Kedar pa lastovke pridejo le sem, takrat posebno vsak Italijan, kdor le puško nositi more, hiti na lov, in vse štacune so takrat polne vstreljenih ali vlovljenih tičic. Vsa gorata dežela okoli Riviere trpi pomanjkanja vode; ubogi žejni tički morajo tedaj poiskati tistih redko se nahajajočih studencev, kjer si žejo vgasijo, al tukaj jih čaka gotova smrt!

Tako nam krvoločni Italijan v malo urah pokončá, kar si mi na korist svojim vrtom in svojemu polju izrejamo več let! Naj bi diplomati, ki se večkrat potegujejo za manj važne stvari, se zdramili, in resno besedo govorili z italijansko vlado, da z ostro postavijo konec storí tacemu vandalizmu! Naj bi posebno Avstrija, Nemčija, Švajca, Danija in deloma tudi Rusija resno na noge stopile, da se opustí grozoviti umor tičev, ki so kmetijstvu imenovanih dežel največi dobrotniki!“

Tako piše gospod, ki je s svojimi očmi videl, kako se našim tičem godí, kedar se začasno preselijo v topleje kraje laške.

Zavarovanje zoper škodo toče.

Da mu toča ne pobije polja, ne more kmetovalec ubraniti, kajti isti oblak, od katerega pričakuje dobrodelnega dežja, mu pokončá včasih v malo minutah pridelek njegovega polja, vrta itd. Zoper nevarnost toče, ki se ne dá tako ubraniti, kakor večkrat ogenj, nimamo tedaj nobene druge pomoči razen te, da svoje polje zavarujemo škode, ki nam jo prizadeti utegne toča.

Al škoda! da kmetovalci le preveč zanemarjajo zavarovanje svojega posestva pri asekurancah. Res je sicer, da so nekatere asekurance same kmetovalcem vse zaupanje vzele zato, ker je pri nekaterih asekurancah tarifa zavarovanja sila visoka, ali, če je asekuranca osnovana na vzajemnost, zavarovanih posest-

nikov pa je le malo, potem zavarovanci še veliko doplačati morajo na poprej uže plačano tarifo. Vse to je izbudilo tako nevoljo pri gospodarjih, katere je zadelo toča, da drugo leto niso več zavarovali svojega posestva, pa še drugim vse veselje podrli do zavarovanja.

Radostni bodo tedaj kmetovalci pozdravili novico, da ena najboljših asekuranc, namreč asekuranca tržaška, kateri je ime „Assecurazione Generale“, je oklicala, da svoje zavarovanje proti škodi toče razširja tudi na

Štajarsko in Koroško.*) Ta asekuranca daje zavarovancem vso gotovost poštenega poplčila škode, pa tudi to gotovost, da pozneje jim ne bode treba doplačevati, ker ona ni osnovana na vzajemnost (bratovščino zavarovancev), ampak na premije, za trdno odločene. To dvoje kmetovalcem posebno priporoča to asekuranco.

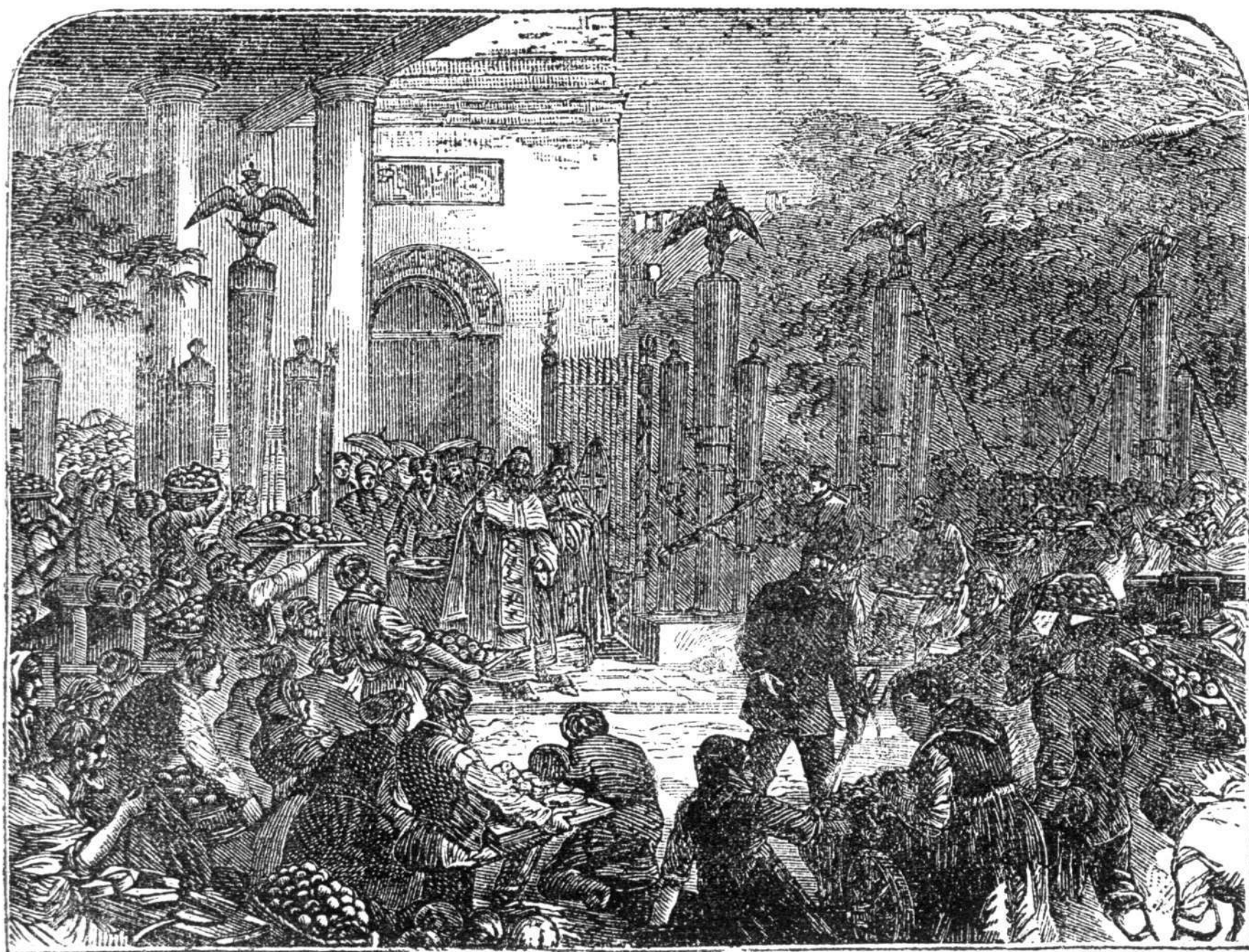
*) Kaj na Kranjsko ne?

Vred.

Blagoslovljenje sadja v Petrogradu na Ruskem. *)

Na strani dveh velikih cest, kjer se, rekli bi, noč in dan giblje živahen promet glavnega mesta, stoji majhna cerkva Izveličarju posvečena (Spas-Preobraženje). Okoli lepo zidane, s prijaznim vrtcem obdane cerkvice se dvigajo

mogočne palače državne in velike privatne hiše, prav tako, kakor da bi pohlevno vijolico obdajale velike georginje. Jako prijeten vtis dela na vsacega človeka ta cerkva, čeravno jo obdaja ograja, katere bi se človek lahko vstrašil, — ograje namreč umetno zložene iz velikih in malih topov, ki so jih Rusi vzeli Turkom v mnogih bojih. A tudi v cerkvi je shranjenih dovolj spominov na bitke s Turkom, zakletim sovražnikom kristijanstva; povsod po stenah in stebrih se vidijo v bojih raztrgane in od starosti obeljene zastave, ki so jih Rusi vzeli Turku.

rek „vodke“ (žganja), pa je vse zopet v redu.

Mi pa v tej cerkveni svečanosti vidimo, da na Ruskem kakor povsod drugod se je duhovščina od nekdaj prizadevala, tudi na poti poduka sadjerejskega omikavati ljudstvo in blažiti srca njegova. In res zasluži sadjereja, da jo blagoslovi vsak misleči človek, vsaj v nji vidimo, kako milost Božja na drevji ponuja človeku zdravo hrano ter v varstvo njeno pošilja mile nam tice.

Al tisti mir, tista tihota, katera celo leto na prostoru okoli cerkve Izveličarjeve kraljuje, spremeni se 6. dne avgusta (velikega srpana) v gibanje polno življenja. Množica za množico národa tišči v cerkev, na vrtu pa se stavijo odri in velike mize, na katere se nakopičijo jabolka, hruške in mnogo družega sadja, ki je ali v ličnih jerbasih pospravljeno ali v lepe piramide zloženo. 6. dne avgusta je namreč veliki jabolčni praznik „spas preobraženje.“

Pomen tega dneva se lepo obhaja s svečanostjo cerkveno. Po sv. maši s slovesno zahvalno pesmijo podá se duhovščina v procesiji iz cerkve na vrt, kjer višji duhovnik naloženo sadje z blagoslovljeno vodo poškropi in sadje blagoslovi. In od tega trenutka je uživanje sadja tako rekoč sankcionirano, in če na mrzlem Ruskem 6. dne avgusta sadje tudi ni še zrelo, kaj dé to? Poži-

*) Ta članek smo vzeli iz velečenjenega nemškega časnika „Der Obstgarten“, ki izhaja v Klosterneuburgu nad Dunajem, in kateremu naročnina za celo leto stane 5 gold. Tudi je sl. vredništvo bilo tako prijazno, da nam je posodilo podobico.

Vred.

Nove postave.

Postava zoper oderuhe.

Zeló zaželena nova postava se v glavnih točkah tako-le glasi:

§. 1. Kdor posojuje ali posojilo nadaljuje in pri tem zlorabi lahkomišljenost, revščino, slaboumnost, nekušnost ali razburjenost izposojevalca na ta način, da sebi ali kaki tretji osobi izgovori dobiček, ki je po svoji neprimerni velikosti zmožen uničiti izposojevalca ali pogubo njegovega premoženja pospešiti*), kriv je prestopka

*) Postava po takem ne določuje na drobno, koliko goldinarjev obresti (činža) se sme zahtevati ali vzeti od izposojenih 100 gold., da posojevalec ne zapade kazni oderuštva,

in se kaznuje s strogim zaporom od enega do treh mesecev in z denarno globo od 100 do 500 gold. Istega kaznjivega dejanja krivega in iste kazni vrednega se stori tisti, kdor kako terjatev pridobi, jo naprej oddá ali izterja, pa o njej vé, da je nastala na zgoraj navedeni način.

§. 2. Če se v namen zakrivanja kake v §. 1. navedene kupčije sklene kaka navidezna pogodba, ali spiše kako pismo, ki ima neresnične podatke v sebi, ali če se je pridobil za kako še ne obstoječo terjatev kak sodnijsk odlok (sodba, plačivni ukaz, mandat) ali pa kaka sodnijska pogodba ali sodnijski izrek, ali če si je posojevalec zagotovil svoj dobiček iz katere v §. 1.

ampak obrestno merilo prepušča postava sodnikovemu prevdarku razmer, ki so naštete v tem §.

Vred.

*